

El cel per sobre del sostre

Nathacha Appanah

Traducció d'Andreu Gomila

Narratives

«Amb una escriptura íntima i lluminosa, Nathacha Appanah es pregunta si és inevitable transmetre el malestar d'una generació a la següent.» — Jean-Christophe Ploquin, *La Croix*

«Envoltada d'una foscor i un lirisme singulars, la nova novel·la d'Appanah és una cançó punyent que deixa ferida.»
— Alexandre Fillon, *Les Échos Week-end*

«L'autora de *Tropique de la violence* obre una inesperada esclatxa al cel gris de la vida quotidiana, i revela un món al qual els més vulnerables o els més forts poden enlairar-se, malgrat els cops de la vida: la poesia. Impressionant.» — Flavie Philipon, *Elle*

«És magnífic, extraordinàriament delicat.»
— François Busnel, *La Grande Librairie*

«Nathacha Appanah no jutja: mira, escriu, descriu, cura ferides, bufa suaument sobre les cicatrius. És molt dolç. Molt dolorós. Molt amorós, també.» — Eric Libiot, *L'Express*

«Appanah combina la precisió dels fets i dels retrats per navegar pels records de cada personatge. Té molt de conte aquesta novel·la, hi ha molta tendresa per sobre del dolor i sempre hi ha marginalitat, de la qual emana una atmosfera onírica.»
— Valérie Marin La Meslée, *Le Point*

«Appanah no ha estat mai tan a prop de la poesia, com amb aquest text magnífic. Gran, gran literatura.»
— Mohammed Aïssaoui, *Le Figaro Littéraire*

El cel per sobre del sostre

Narratives

137

Títol original: *Le ciel par-dessus le toit*

© 2019 Éditions Gallimard

© 2021 Andreu Gomila, per la traducció del francès

© Dougberry / Getty Images, per la imatge de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Angle Editorial

c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona

T. 93 363 08 23

www.angleeditorial.com

angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: octubre de 2021

ISBN: 978-84-18197-41-3

DL B 14965-2021

Imprès a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

El cel per sobre del sostre

Nathacha Appanah

Traducció d'Andreu Gomila

 Angle Editorial

*Soc al centre del que no vull anomenar
si dic el nom autèntic de les coses que viuen aquí
la bellesa la tendresa i la imaginació alcen el vol per la finestra
de vegades me n'oblido, tanmateix
vet aquí un llit, vet aquí una cadira, una pica
lluny del soroll de botes i de claus que giren
mira, alguna cosa a la punta del meu ull
és un escarabat tan negre i absolutament immòbil
hi ha taques fosques a la paret on està fixat el llit sé què és
sé com naixen i siestic aquí prou temps acabaré per deixar un rastre jo també
quina forma prendré sobre el mur
d'altres com jo intentaràn esbrinar-ho
així com fora t'estires sobre l'herba i desemmascare els nírvols
diran ja ho tinc ja ho tinc
un gos un insecte una serp
m'agradaria tant que fos una altra cosa
un cel una estrella un somni
darrere meu una veu aguda s'eleva
porc fill de puta
tanco els ulls i lentament cada cosa aquí abandona el seu nom
el meu també l'oblido a poc a poc
no soc res més que un noi a l'ombra
cada so s'alça marcit s'apaga
aviat no queda res més que el soroll blanc que fa el meu cor*

Pres 16587, Centre de detenció preventiva de C.

Hi havia una vegada un país que havia construït presons per a nens perquè no havia trobat res millor que l'impediment, l'allunyament, la privació, la restricció, el tancament i una pila de coses que només existeixen entre reixes per intentar de fer d'aquests nens adults honestos, és a dir, persones que es porten bé.

Per sort aquest país havia tancat les presons, fet caure els murs, jurat que no tornaria a construir aquests llocs bàrbars on els nens no podien ni riure ni plorar. Com que aquest país creu en la reconciliació amb el passat i amb el present, n'ha mantingut un portal d'entrada perquè se'n recordin els que s'interessen en aquests vestigis, els que creuen en fantasmes i en les històries que no moren mai. Per als altres, és l'entrada a una plaça bonica, en plena capital, i van a passejar-s'hi, a descansar-hi, a admirar el cel obert, tan blau, tan tranquil. Hi van en família, amb els seus fills i és també això, aquest país, un jardí sobre llàgrimes antigues, flors sobre els morts, riures sobre velles afliccions.

Més tard, com que sempre han existit els nens recalci-trants, els nens dissortats, els nens estranys, els nens terribles, els nens que fan coses terribles, els nens tristos, els nens estúpids, els nens que no saben què és l'amor, els nens que no saben què fan, els nens que només imiten el que fan els grans, aquest país ha trobat altres mitjans per guarir-los, redreçar-los, corregir-los, observar-los, amb l'objectiu que esdevinguin adults més o menys correctes, és a dir, persones que podrien passejar-se pels jardins, sota un cel obert, blau i tranquil.

Però encara ara, hi ha murs que envolten, que separen, que alienen, que protegeixen i que no guareixen els cors. Hi ha persones a fora, persones a dins, històries molt ben traçades, històries de determinisme, accidents, atzars, manca de sort, culpables, innocents, i vet aquí aquest món, de nou, que es dibuixa com un quadre abstracte on és difícil trobar-hi una cara amiga, un ésser estimat, d'aferrar-se a un sentiment conegut, un color preferit.

Hi havia una vegada, doncs, en aquest país, un noi que la seva mare anomenava Loup.¹ Ella pensava que aquest nom li donaria forces, sort, una autoritat natural, però com havia de saber que aquest noi havia de ser el més dolç i el més estrany dels fills, que com una bèstia salvatge acabaria per ser atrapada i que, precisament ara, és dins el furgó de la policia, quan giris la pàgina.

1. *Llop*, en francès. (Nota del traductor)

Dilluns al matí però això no és el principi

De cop, aquesta calma estranya i esmorteïda com una tela posada a sobre seu i que el recobriria sencer. Ell observa a través d'aquest teixit imaginari els rostres de dos homes uniformats davant d'ell i no hi veu cap amenaça. Són dos homes que l'acompanyen, i prou, per què molestar-se, estan borrosos i, amb la seva manera de fer rimir les paraules dins el seu cap, es diu que qui està borrós és bonhomíós, una mica pastós. Com: els núvols, un dibuix estovat amb el dit, el fons de l'aigua, la boira sobre la ciutat. Darrere dels dos homes, hi ha un vidre rere el qual desfila un cel blau i tranquil, de vegades algunes capçades i quan el vehicle s'atura, el noi busca alguna cosa que pugui retenir amb la mirada, un ocell, una fulla en el vent, una línia elèctrica. El que sent sembla venir de lluny: el rum-rum del motor, el seu alè assossegat, el seu cor que batega suaument. Abaixa els ulls cap a les seves mans travades per les manilles (forquilles, cotilles) i espera que passi alguna cosa perquè, tan lluny com

pot recordar, mai no ha suportat estar tancat o immobilitzat.

Espera que passi alguna cosa i, encara que no passi res, la realitat baixa corrents, s'escampa, li esclata a la cara.

Vigila l'embalament del cor, sotja la sensació de calor, després el calfred amb la transpiració, es prepara per a la impaciència de les cames i els espasmes al voltant de la boca. Adoba el seu esperit que aviat, a la força, s'omplirà de pensaments desordenats, sorollosos, insensats, i tot això li farà l'efecte d'una multitud presa pel pànic dins el seu cap.

Llavors, ho sap, tot succeirà així: es recargolarà, intentarà posar-se dret, mirarà d'explicar el seu malestar però serà un galimaties i les seves ganes de sortir d'aquí no faran res més que créixer, mirarà desesperadament a fora, vinclant la nuca en totes direccions, farà el gest d'abocar-se cap a la porta o cap a la reixa que el separa del xofer perquè en aquest moment la por de fer-se mal ha desaparegut i els dos homes que té al davant trauran la porra per subjugar-lo o potser només faran servir els seus braços musculats per mantenir-lo assegut, ell sentirà el seu pes d'adults a sobre i tot serà encara pitjor. Començarà a cridar i ells també començaran a donar-li ordres encara que afegixin *noiet* al final de les ordres perquè ens l'hem d'imaginar, aquest noi que sembla tenir dotze anys amb els llavis ensangonats a força d'haver-se'ls mossegat, els ulls grans i tristos com els d'un animal exòtic. Tots seran sacsejats pel vehicle llançat a tota velocitat i que ja haurà, en aquest instant, accionat la sirena (balena, fa-

lena). El seu ànim desconnectat de qualsevol raonament en aquests moments, no cessarà de cridar i de debatre's ridículament, fins i tot subjugat, fins i tot amb les cames travades, i tots, els policies, el xofer, els altres que l'esperaran quan baixi, l'infermer, el director, els vigilants i potser fins i tot els altres presos, tots aleshores diran *Mira aquest fa honor al seu nom*, perquè a partir d'ara cal precisar-ho, aquest noi és en Loup.

Continua mirant-se les mans, esperant, encara que no passi res, hi ha encara aquest silenci tou i tan apaivagador que farà plorar el noi. Voldria que aquest moment, quan el que sempre ha estat ja no existeix, durí molt de temps, perquè sempre ha estat turmentat i inquiet, perquè sempre ha desitjat desempallegar-se de la seva pell així com fan alguns animals al final de l'hivern (infern, altern) per renàixer més fort, més tranquil, més intel·ligent. Voldria que la mare fos allà per ser testimoni d'aquest moment i que potser li oferís un dels seus somriures tan rars i durant els quals ell queda literalment enlluernat.

El rostre de Loup és llis, franc i inspira confiança. A l'estiu, sembla un surfista amb els seus cabells que tiren a groc, la pell bronzejada, i llavors passa que li demanen *D'on ets, realment, tu?* i en Loup no sap què contestar. No coneix el seu pare però quan troba homes com ell al carrer, ni negres ni blancs, es pregunta si podria ser el seu fill. La seva germana, que tampoc no coneix el seu pare, és blanca com la mare, això és tot, tot s'acaba aquí. Dins seu, ella és petita, és callada, no s'enrabia, xiuxiueja, no riu, s'esclata de riure, somriu sovint i, com ell, sovint té

por. Però tot això, hi és en el seu record i n'ha tingut prou d'alimentar-les, aquestes històries que potser només existeixen dins del cap i acaba per preguntar-se si són veritat o no, aquestes coses, si aquesta germana ha existit, si aquell moment, amb el ganivet i el pastís, va tenir lloc de debò, si les paraules sentides en aquell moment van ser dites de debò.

Quan li parles, a Loup, et mira als ulls però sovint no et sent. El seu esperit té maneres estranyes de barrejar el temps, les paraules, els actes. Recorda: el seu avi a l'acordió, el seu primer dia d'escola i el bombó que la seva germana li va donar aquell dia i si sabéssiu com aquell gust ensucrat de maduixa li torna de tant en tant! Recorda un gos que nedava molt ràpid al canal, haver agafat el cotxe i conduir sense parar, el drac a l'esquena de la mare, l'arbre de Nadal de plàstic a les golfes, la cara de la germana il·luminada per la televisió i la manera com ella es girava cap a ell obrint un braç perquè vingués a escarxofar-se. Recorda: l'elefant de fusta negra sobre el despatx del doctor Michel, l'olor de metall i de benzina al pati, el clot al jardí, les seves ganes irreprimibles de retrobar la seva germana, com si tot això hagués passat el mateix dia.

Si parleu a Loup, de vegades us escoltarà però la major part del temps observarà com estan alineades les vostres dents, vigilarà el moviment de les vostres parpelles, estudiarà els vostres ulls, el vostre nas, repararà la vena que batega al costat dret del vostre front, la commissura dels vostres llavis que s'estremeix una mica quan reflexioneu, enregistrarà el to de la vostra veu. Quan us tombeu, se'n

recordarà amb precisió de la vostra cara i de la manera com es belluga; és una mica com si hagués vist el vostre crani i el lligam complex dels músculs i dels tendons. Podria imitar-vos perfectament. ¿És per això que la seva cara sembla vagament familiar, com si fes pensar en algú altre que no és ell, com si la seva cara no li pertanyés? Si fos un animal, hauria estat amb tota seguretat un camaleó però no un llop, segurament no un llop.

Fa temps, el doctor Michel li va dir que tots els exàmens havien sortit bé i que, per tant, tenia bona salut. El doctor s'havia girat aleshores cap a la mare de Loup. ¿S'adonava com s'endolcien els seus ulls quan ell la mirava i la manera com les seves espatlles s'arrodonien? El metge li havia dit, tot abaixant un to la veu, *No us preocupeu, Phénix, no està malalt* i ella, dreta, braços creuats damunt dels pits, havia obert la boca però no n'havia sortit cap so. Ella aleshores s'havia girat cap a Loup i de la seva mirada damunt d'ell, feixuga pels retrets per ser com era, curios, estrany, beneit però no malalt, d'aquesta mirada, com te'n guareixes?

Va ser ahir, potser, o abans d'ahir, ja no ho sap. Havia explicat el que havia fet, el policia ho havia picat tot a l'ordinador i va ser tan fàcil que aquest home (front molt gran, ulls petits que tremolen, nas com una bola, llavis fins, d'això en Loup se'n recorda perfectament) li demanava cada vegada *Això és tot?*

Va ser fàcil i va ser tot, sí: Loup havia somiat amb la seva germana a qui feia anys que no veia i quan es va despertar, la pena es mantenia a sobre seu, com un ani-

mal gran, i Loup havia tingut la idea d'agafar el cotxe de la seva mare i conduir fins aquí. Loup sabia que no podia conduir però trobava tant a faltar la seva germana, això és tot. No tenia carnet, havia conduït amb prudència fins a l'entrada de la ciutat on es va equivocar de sentit. Després, hi va haver tot el soroll, els crits, el seu cotxe a la cuneta. I la seva crisi nerviosa quan van arribar els policies, també.

Aquest matí potser o fa deu minuts: el jutge l'ha posat sota un mandat d'arrest preventiu al bloc de menors, al centre de detenció preventiva de C., i Loup es va sentir alleujat quan va enunciar aquesta ciutat perquè la seva germana vivia al municipi del costat. Havia estat a prop d'aconseguir-ho. Hi era, gairebé.

A través de l'obertura triangular del furgó, és la ciutat ara qui dibuixa les seves formes en el cel i un dels policies diu *Ja hi som*. La seva veu és greu i plana, com si simplement hagués emès un pensament en veu alta. En Loup mira a través de la reixa que el separa del conductor i més enllà del parabrisa, la presó no és així com l'havia imaginat. La porta gran és blava i el marc en forma d'U inversa sobre el qual hi ha indicat «Presó cel·lular» és d'un blanc immaculat. Li recorda la cúpula blanca i les superfícies blanques del cartell «Marxeu a les Cíclades!» de la vitrina de l'agència de viatges. En Loup se sent perdut. Què fa aquí, tanta bellesa, aquest color que fa pensar en el mar, en el cel? És evidentment una trampa, aquest blau, així com el somriure de les persones que venen a buscar les peces mecàniques al jardí, el *Vindré a buscar-te molt aviat* de la seva germana, el *Tu no estàs malalt* del doctor Michel. En

Loup sent com el seu cor s'embala però llavors albira els edificis de darrere aquesta porta blava. Són tres masses boterudes els sostres punxeguts de les quals van seguits, en ordre creixent. Podríem dir que és un monstre de tres caps i ja que a en Loup no li agraden les mentides, se sent alleujat. Acaba d'arribar al seu destí.

Diumenge, la mare

Ens hem de quedar al passadís per copsar-ho.

La llum entra de biaix en aquesta cuina i il·lumina la seva esquena. Porta una d'aquestes camises de dormir una mica antiquades de cotó fi, obertura amb botons al davant, sense mànigues, prou esmotxada sota les aixelles per permetre el moviment i, com que aquest vestit és massa ample per a ella, entreveure la inflor dels seus pits quan aixeca els braços.

Són a penes les 8, aquest diumenge, i no se sent cap soroll allà on viu, enretirada de la ciutat, dels barris i de les torretes, a la vora d'una carretera mal conservada que sembla un cul-de-sac però que no ho és perquè encara continua, serpentejant entre els grans arbres, sembrada cada vegada més de sots que fan molt difícil la circulació en automòbil. Està recoberta de plaques de formigó aquí i allà però continua encara més fins a tallar en dos aquesta praderia on, de vegades, apareixen tres cavalls els pelatges baus dels quals són tan brillants que fan pensar en mar-

rons glacés. En aquest indret, a la primavera, la carretera està envoltada de pixallits i de margarides que s'inclinen fins a acariciar l'asfalt i, després de la praderia, fa un viratge abrupte a la dreta, s'estreny i aviat voreja la via del tren i us porta molt més lluny del que hauríeu imaginat.

D'aquesta manera, en el rectangle allargassat de llum, aquesta dona podria ser exactament el que sembla ser: una mare de família que frega els plats de la vetlla. Una dona, descalça, amb el sol que l'escalfa suaument a través del teixit de la camisa de dormir i que no pensa en res, veritablement, en aquest moment, amb el carrisqueig de l'esponja que la hipnotitza una mica ja que ella és una d'aquestes persones que només obre l'aixeta un cop ha fregat tots els plats, tots els gots, tots els coberts amb escuma. D'aquesta manera, vista d'esquena, tot és possible, fins i tot la més tranquil·la i dolça de les vides que seria explicada amb aquesta veu calmada de la ràdio, el diumenge al matí.

Però la veritat és una altra. Pren la forma d'una migranya que l'ha assaltat a l'alba, des que ella ha sabut el que Loup havia fet i quan ella frega i frega els plats fins a trencar-ne un, és l'interior del seu cap el que en realitat desitjaria enllustrar. Voldria netejar-ho tot per poder tenir l'espai i la capacitat de visualitzar el que Loup ha fet, aquest noi que no és com els altres, ho ha de reconèixer, però el que té exactament o el que no té precisament, no ho sap pas. El que sap és que ha agafat el cotxe de nit i que ha conduït durant set hores, ell que no té carnet, que no pot agafar el bus sol, que pateix crisis d'angoixa, que

pot passar dies sense parlar. Ell que té els dits màgics i pot reparar petites coses espatllades (assecador de cabells, telèfon, trepant), amb la seva mirada que funciona com una ecografia per descobrir el que no va. Ell que pot córrer al voltant de la casa durant dues hores sense aturar-se, que té por del clot del jardí, no la vol veure, a ella, ara.

Aquesta migranya sembla constituïda d'un miler de pensaments bulliciosos com un formiguer gegant i en veure aquest plat trencar-se en tres —tres bocins diferents— es pregunta què pot voler dir això. Li hauria agradat poder llegir en els objectes inanimats quan de cop decideixen enviar-nos senyals per advertir-nos. Qui ho feia abans?, pensa de sobte. Com es deia aquella noia amb rastes color de fang, la que vivia en aquell vagó vell amb tres gossos? Fanny? Émilie? Tirava llaunes de cervesa per terra, s'inclinava damunt d'elles com un xaman per llegir «el seu missatge».

Dins del cap d'aquesta dona en camisa de dormir blanca, hi ha una frase que s'esmuny fora del formiguer i que ressona, tan clarament com el soroll d'aquest plat que acaba de trencar-se:

Tindràs dos fills, Éliette.

És veritat que en aquella època es deia Éliette. Tenia catorze anys, gandulejava totes les tardes amb els amics a prop de l'estació i creia que acabaria per trobar a què es dedicaria, a qui podria ser indispensable, per sempre. Tot i el riure general que havia seguit a l'anunci d'aquell oracle amb rastes, Éliette s'havia sentit secretament alleuja-

da. Aquella predicció llegida en velles llaunes de cervesa, ¿no li assegurava que la ràbia que retrunyia dins ella constantment acabaria per apagar-se? ¿Que acabaria per tornar-se normal, que sabia com encarnar aquest cos correctament, com ser, a la fi, de nou, la filla dels seus pares, aquella Éliette de la qual en parlaven com si fos un record, com d'un nen desaparegut, una filla petita amb un futur tan prometedor i que ella havia destrossat un dia de desembre quan tenia onze anys? Des d'aleshores que els seus pares la miraven amb una barreja de llàstima i d'incomprensió i més d'una vegada, va creure que la sacsejarien, per demanar-li que els tornés ara, de seguida, la seva petita Éliette estimada.

La dona que ja no s'anomena Éliette s'esbandeix les mans i se les col·loca, encara molles, sobre la cara. Mira d'allunyar els seus records, el rostre dels pares, l'eco de la premonició de la punk amb gossos. Ha de fer alguna cosa per a en Loup i no té ningú a qui demanar consell perquè la gent amb qui es creua, la gent amb qui parla, la gent que aprecia, no la coneix de debò. No la coneix totalment. En aquest instant, davant l'aigüera on l'escuma encara xiula, voldria que algú li apuntés una resposta, que algú li digués què fer, paraula.

Ella s'allunya de l'aigüera, se situa en la llum, fa lliscar les mans humides pel seu cabell, creua els dits i respira profundament. Dos fils d'aigua que havien rajat pel seu avantbraç cauen a terra i formen petits sols perfectes als seus peus.

A quina hora va sonar el telèfon? A les 3? La veu que l'havia informat del «delicte greu» del seu fill, detingut a la sortida 16 de la ronda de C.: conduir sense carnet i en sentit contrari, un accident provocat, dues persones comocionades, ferits potser, encara no sabem res senyora, per sort en aquesta hora no hi ha gairebé ningú a la carretera. Sota custòdia policial, compareixença davant del jutge de menors demà, mandat de detenció provisional segurament, hem de veure senyora, és el jutge qui decideix.

Tot seguit, la veu de Loup, al telèfon, fins i tot abans que ella brami perquè hauria bramats segur perquè no és de les que diuen el meu petitó, què ha passat, amor meu, per què has fet tot aquest camí, on volies anar així, pobret? La veu del seu fill al telèfon *Vull veure la Paloma, només la Paloma.*

Però ella ja ho sabia això, fa deu anys que ho sap però mai no hauria pensat que en fos capaç. Aquesta dona pensa de cop en el seu propi pare que, un dia, fa molts anys, havia fet aquest mateix viatge en sentit invers per venir a veure la Paloma perquè ell també només la volia a ella, però ràpid, ella rebutja aquest pensament, no és el moment d'anar-hi, de fer comparacions, lligams entre els morts i els vius, entre una acció passada i una acció present.

Ens hi hem d'acostar per veure-ho bé.

Tres línies gruixudes d'un centímetre cadascuna, d'un negre d'atzabeja, encerclen el seu bíceps esquerre. Al ca-

nell dret, porta tres línies del mateix negre però tan fines com el traç d'un bolígraf. Una liana d'heura, d'un verd profund, neix sota el sortint del mal·lèol, envolta el seu turmell esquerre, grimpa tot enredant-se al llarg de la cama i desapareix sota la seva roba. Enmig dels pits, que l'obertura de la camisa de nit deixa entreveure, hi ha un ocell amb cresta amb dues ales desplegades, amb una cua majestuosa. És el primer tatuatge que es va fer fer, als divuit anys, per inscriure per sempre el nom que havia triat: Phénix.

Com que no vol reflexionar, com que no pot reflexionar, perquè en Loup només vol veure una persona i aquesta persona no és ella, sa mare, s'empassa dos somnífers, un got de whisky, i es deixa caure sobre el llit.

De vegades és estrany com l'esperit resisteix la química i l'alcohol, és curiós com res no pot impedir-li de fer voltes, de barrejar records i desigs, pors i alegries, cel i mar.

Phénix somia: és dins del cotxe amb el seu fill, és ell qui condueix. Ja no està enrabiada, no té migranya, riu, com ho diem?

Es peta.

Ella sent com la seva nuca es doblega sota el pes de l'alegria i el seu fill condueix com l'home que no és, s'assembla al seu pare en allò que el seu pare tenia de més bonic, la seva pell color de mel, el seu somriure franc. El cotxe llisca per aquesta carretera tan llisa, tan fàcil! El cel és ample a sobre seu! Phénix no sap on van exactament

però en aquest somni, no té cap importància... però no! És ben al contrari, ell és perfectament ell, en plena possessió del seu cervell, del seu cos, de les seves paraules. Sap on va. És un fill com el que Phénix havia esperat i és per això que ella li va donar un nom que l'estiraria cap amunt, que el faria destacar, un nom que faria d'ell un home respectat i temut.

Phénix somia: ja no és dins del cotxe sinó al jardí, allà on la terra cedeix i forma un clot. Dins del clot dormen un nen petit i una nena petita. Lentament, el forat s'enfonsa de mica en mica, esfondrant-se com arenes movedisses, però els nens no es desperten, resten enganxats l'un a l'altra. Phénix udola però són lluny, són inabastables, ja no els veu i llavors, en aquest somni, just en l'últim segon abans que es desperti, els reconeix: són els seus fills.

Ens hem de mantenir immòbils i mirar com la vida ens fa males passades.

El dia s'acaba quan la dona en camisa de dormir blanca es desperta, xopa de suor. La imatge dels seus dos fills que desapareixien dins la terra és encara neta i l'angoixa que ha sentit en el somni és encara allà, al seu ventre, al llarg de l'esquena, sobre tota la superfície del crani. Phénix vol creure que ocupa el lloc al món que li està reservat i aquest lloc no l'hi han ofert en safata, oh no: ella és forta, està segura d'ella mateixa, no li agraden els cagats ni els faldilletes, ella cria sola el seu fill, pot parlar de mecànica amb qualsevol pagerol de la zona, té una alta tole-

rància al dolor, desconfia de la gent massa polida i ja no plora. Mai.

Es lleva, titubeja fins a la cuina, s'agenolla per buidar l'armari sota l'aigüera. Hi ha l'ampolla de lleixiu, el netejaterres, la crema netejadora, i no sap per què, potser per entendre bé què està fent, potser per tenir temps de canviar d'idea, llegeix totes les etiquetes. Allarga el braç per agafar la vella capsa de monodosis de sabó de la roba dins la qual hi ha les cartes que la seva filla li ha enviat. N'hi ha moltes del primer any després es van espaiar. L'última data de fa tres anys. Ella no volia ni amagar-les, ni llençar-les, ni guardar-les com un paper administratiu més. Hauria volgut posar-les ben al fons del seu cap, sota d'altres pensaments, altres records, altres preocupacions. Llavors, les va col·locar sota l'aigüera, darrere dels pots de detergent i dins aquesta capsa vella. Obre la primera carta i a dalt a la dreta, com la bona alumna que sempre ha estat, la seva filla inscriu el seu nom, la seva adreça i el número de telèfon.

Phénix s'alça ràpid, no vol haver de lamentar el seu gest, hem de saber que no li agrada gaire reflexionar, no li agrada quan l'esperit amb les seves maneres recargolades vol dictar-li la seva vida. Despenja el telèfon i torna a ser aquesta dona forta, segura d'ella mateixa, s'apressa a fer el que ha de fer, sense emocions, però quan la seva filla despenja amb un *Hola?* tan lleuger, tan obert, com si fos feliç, Phénix es queda uns segons amb la boca badada, busca com descriure aquesta veu, la veu de la seva filla que va marxar fa molt de temps, la nena que se sobresaltava tota

l'estona, que sempre xiuxiuejava. La seva gola es tanca però ja mai no plora aquesta dona així que empassa i pregunta, per assegurar-se que ha marcat el número correcte, per tornar a sentir aquesta veu tornassolada. Sí, aquesta és la paraula. Tornassolat.

Paloma?